

ISSN: 1859 - 042X
Số 6
2017

TẠP CHÍ
Môi trường

CƠ QUAN CỦA TỔNG CỤC MÔI TRƯỜNG

VIETNAM ENVIRONMENT ADMINISTRATION MAGAZINE (VEM) Website: tapchimoitruong.vn

PHÁT ĐỘNG "THÁNG HÀNH ĐỘNG VÌ MÔI TRƯỜNG" HƯỞNG ỨNG NGÀY MÔI TRƯỜNG THẾ GIỚI NĂM 2017

Sống hài hòa với thiên nhiên vì một Trái đất bền vững

**Tình hình thực hiện
Chiến lược quốc gia về
đa dạng sinh học
đến năm 2020,
tầm nhìn đến năm 2030**

**Giải quyết tranh chấp
môi trường thông qua
hòa giải: Áp dụng thử
nghiệm ở Đà Nẵng**

**Đổi mới phương pháp,
phát huy tính sáng tạo
trong nghiên cứu
các công trình khoa học
về bảo vệ môi trường**

HỘI ĐỒNG BIÊN TẬP

TS. Nguyễn Văn Tài
(Chủ tịch)
GS. TS. Đặng Kim Chi
TS. Mai Thanh Dung
GS. TSKH. Phạm Ngọc Đăng
TS. Nguyễn Thế Đồng
GS. TS. Nguyễn Văn Phước
TS. Nguyễn Ngọc Sinh
PGS. TS. Nguyễn Danh Sơn
PGS. TS. Lê Kế Sơn
PGS. TS. Lê Văn Thắng
GS. TS. Trần Thục
TS. Hoàng Văn Thúc
PGS. TS. Trương Mạnh Tiến
GS. TS. Lê Văn Trình
GS. TS. Nguyễn Anh Tuấn
TS. Hoàng Dương Tùng
GS. TS. Bùi Cách Tuyến

TỔNG BIÊN TẬP

Đỗ Thanh Thủy
Tel: (04) 61281438

● **Trụ sở tại Hà Nội:** Tầng 7, Lô E2,
phố Dương Đình Nghệ,
phường Yên Hòa, quận Cầu Giấy, Hà Nội
Phòng Trị sự: (04) 66569135
Phòng Biên tập: (04) 61281446
Fax: (04) 39412053

Email: tapchimoitruongtcmt@vea.gov.vn

● **Thường trú tại TP. Hồ Chí Minh:**
Phòng A 403, Tầng 4 - Khu liên cơ quan
Bộ TN&MT, số 200 Lý Chính Thắng, phường 9,
quận 3, TP.HCM
Tel: 08.66814471 - Fax: 08.62676875
Email: tcmtphianam@gmail.com

GIẤY PHÉP XUẤT BẢN

Số 1347/GP-BTTTT cấp ngày 23/8/2011

Thiết kế mỹ thuật: Nguyễn Việt Hùng

Bìa: Nghi lễ phát động Tháng hành động
vì môi trường 2017

Ảnh: Việt Hùng

Chế bản & in:

C.ty TNHH Thương mại Hải Anh

Số 6/2017

Giá: 15.000đ

SỰ KIỆN - HOẠT ĐỘNG

- [4] ● Sống hài hòa với thiên nhiên vì một Trái đất bền vững
- [5] ● Cả nước ra quân hưởng ứng “Tháng hành động vì môi trường” năm 2017
- [7] ● Tăng cường bảo vệ môi trường tại các nhà máy nhiệt điện và khai thác, sử dụng tài nguyên biển hợp lý
- [8] ● Kết nối, chia sẻ thông tin về đa dạng sinh học ở quy mô toàn cầu
- [8] ● Tăng cường quan hệ đối tác để bảo vệ các loài nguy cấp tại Việt Nam

LUẬT PHÁP - CHÍNH SÁCH

- [9] PHẠM ANH CƯỜNG, NGUYỄN ĐẶNG THU CÚC...:
Tình hình thực hiện Chiến lược quốc gia về đa dạng sinh học đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030
- [11] TÔ THỦY NGA: Đề xuất giải pháp thực hiện tiêu chí môi trường đối với các huyện, xã đã được công nhận đạt chuẩn nông thôn mới
- [13] PHẠM TRỌNG DUY: Giám sát chất lượng môi trường làng nghề tại Việt Nam
- [14] HOÀNG ĐÌNH CHUNG: Gia Lai: Tăng cường chính sách, pháp luật về bảo vệ môi trường
- [16] Y KANIN H'ĐOK: Đắk Lắk: Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức về bảo vệ môi trường
- [20] VŨ NHUNG: Phạt Công ty TNHH Xử lý chất thải Việt Nam gần 1,6 tỷ đồng do vi phạm trong lĩnh vực bảo vệ môi trường

TRAO ĐỔI - DIỄN ĐÀN

- [21] PHẠM NGỌC ĐĂNG: Hà Nội: Cần phải phục hồi bầu không khí trong lành vốn có
- [24] DƯƠNG THỊ PHƯƠNG ANH, NGUYỄN TRUNG THẮNG...: Giải quyết tranh chấp môi trường thông qua hòa giải: Áp dụng thử nghiệm ở Đà Nẵng

TRONG SỐ NÀY

GIẢI PHÁP & CÔNG NGHỆ XANH

- [26] PHAN THỊ LÝ: Đẩy mạnh công tác truyền thông trong quản lý chất thải y tế giai đoạn 2017 - 2021
- [28] NGUYỄN THẾ HINH: Thực trạng xử lý môi trường chăn nuôi tại Việt Nam và đề xuất giải pháp quản lý
- [30] NGUYỄN TRỌNG NGHĨA: Nâng cao hiệu quả hoạt động quan trắc môi trường trong các bệnh viện hiện nay
- [32] NGUYỄN SONG TÙNG: Đổi mới phương pháp, phát huy tính sáng tạo trong nghiên cứu các công trình khoa học về bảo vệ môi trường
- [34] NGUYỄN THÙY: Khai thác và sử dụng hiệu quả, bền vững nguồn tài nguyên khoáng sản Tây Nguyên

MÔI TRƯỜNG & DOANH NGHIỆP

- [36] PHẠM THANH TUẤN: Công ty CP Giấy An Hòa: Hoàn thành hệ thống quan trắc tự động nhằm kiểm soát nước thải
- [38] THÚY NGA: Công ty TNHH MTV Cao su Đắk Lắk: Sản xuất thân thiện với môi trường
- [39] NGUYỄN ĐÌNH TRỌNG: T- Tech Việt Nam: Đem đến nhiều giải pháp xử lý rác thải tối ưu
- [41] LÊ NGỌC: Công ty TNHH MTV Lọc hóa dầu Bình Sơn - Hướng tới phát triển bền vững

TĂNG TRƯỞNG XANH

- [47] NGUYỄN THỊ THU HÀ: Mô hình “sống xanh” cùng xây dựng Đà Nẵng - Thành phố Môi trường
- [48] NGUYỄN HẢI YẾN - NGUYỄN THỊ QUỲNH HƯƠNG...: Các cam kết phát triển bền vững trong Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - EU
- [50] NGUYỄN QUANG VINH: Cơ hội để doanh nghiệp thu hút đầu tư và hợp tác kinh doanh
- [52] NGUYỄN HẢI LÝ: Zero to all - Văn phòng xanh có thể tự tạo ra năng lượng

MÔI TRƯỜNG & PHÁT TRIỂN

- [55] ĐỖ THANH HÀO: Đẩy mạnh công tác bảo tồn và nhân nuôi những loài rùa quý hiếm
- [56] ĐÌNH LÂN: Bảo vệ những giá trị đa dạng sinh học của Khu bảo tồn thiên nhiên rừng sến Tam Quy

NHÌN RA THẾ GIỚI

- [58] HƯƠNG TRẦN: Ôxtrâyli: Thay đổi từ chính sách đến hành động đem lại hiệu quả lớn

TẬP ĐOÀN CÔNG NGHIỆP THAN - KHOÁNG SẢN VIỆT NAM - VINACOMIN
CÔNG TY TNHH MTV THAN HỒNG THÁI - TKV
Giám Đốc: Đỗ Mạnh Cường

Chào Mừng Kỷ Niệm
92 Năm
NGÀY BẢO CHÍ CÁCH MẠNG VIỆT NAM
(21/6/1925 - 21/6/2017)

Trụ sở: Phường Phương Đông, Thành phố Uông Bí, Tỉnh Quảng Ninh
Điện thoại: 0203.385.4490 / Fax: 0203.385.4314
Website: <http://www.thanhongthai.vn>

Thực trạng xử lý môi trường chăn nuôi tại Việt Nam và đề xuất giải pháp quản lý

TS. NGUYỄN THẾ HINH

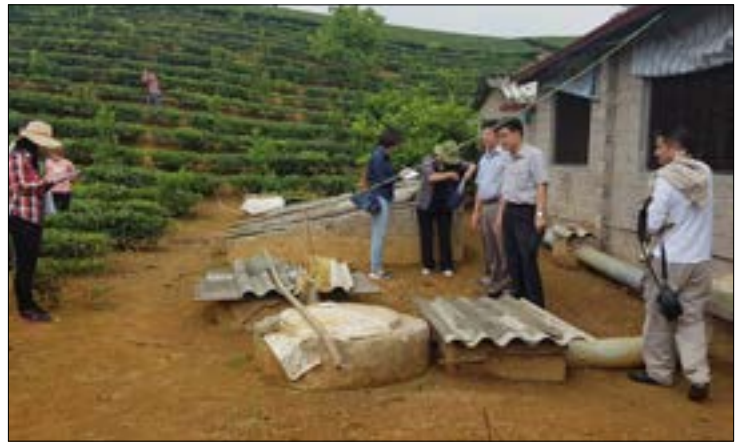
Ban Quản lý các dự án Nông nghiệp, Bộ NN&PTNT

Ngành Chăn nuôi tại Việt Nam hiện nay có xu hướng chuyển dịch từ quy mô nông hộ sang chăn nuôi tập trung và thâm canh với quy mô lớn. Cùng với xu hướng đó, ô nhiễm môi trường (ÔNMT) chăn nuôi tại các vùng nông thôn ngày càng trở nên nghiêm trọng. Theo một số chuyên gia nông nghiệp cho rằng, nguyên nhân chính gây ô nhiễm là do chăn nuôi nhỏ lẻ, không kiểm soát được xả thải ra môi trường. Tuy nhiên, qua thực tế khảo sát ở Việt Nam, chăn nuôi quy mô trang trại và thâm canh, mặc dù có áp dụng biện pháp xử lý môi trường, nhưng vẫn gây ÔNMT nghiêm trọng do các nguyên nhân về công tác quản lý môi trường và áp dụng công nghệ chưa phù hợp.

THỰC TRẠNG VÀ NGUYÊN NHÂN ÔNMT CHĂN NUÔI TẠI VIỆT NAM

Theo thống kê của Bộ NN&PTNT về chăn nuôi, cả nước hiện có khoảng 12 triệu hộ gia đình có hoạt động chăn nuôi và 23.500 trang trại chăn nuôi tập trung. Trong đó, phổ biến ở nước ta là chăn nuôi lợn (khoảng 4 triệu hộ) và gia cầm (gần 8 triệu hộ), với tổng đàn khoảng 362 triệu con gia cầm, 29 triệu con lợn và 8 triệu con gia súc, mỗi năm khối lượng nguồn thải ra từ chăn nuôi ra môi trường là một con số khổng lồ - khoảng 84,5 triệu tấn/năm, trong đó, chỉ khoảng 20% được sử dụng hiệu quả (làm khí sinh học, ủ phân, nuôi trùn, cho cá ăn...), còn lại 80% lượng chất thải chăn nuôi đã bị lãng phí và phần lớn thải ra môi trường gây ô nhiễm.

Nguyên nhân chính được xác định gây ÔNMT trong ngành chăn nuôi là do các trang trại sử dụng nhiều nước. Kết quả khảo sát cho thấy, các trang trại chăn nuôi sử dụng ít nước đều có thể dễ dàng thu gom chất thải rắn (CTR) để bán làm phân bón hữu cơ. CTR từ các trang trại nuôi gà hầu như được tiêu thụ hết cho mục đích trồng rau, hoa, cây cảnh; hiện nay hình thành tự phát một hệ thống thu gom phân trâu bò khô từ đồng bằng sông Cửu Long đến vùng Nam Trung bộ để bán cho các cơ sở chế biến phân bón hữu cơ tại Tây Nguyên phục vụ trồng cây công nghiệp như cà phê, tiêu, cao su...; CTR thu gom từ chăn nuôi lợn nái (do nuôi lợn nái không được sử dụng nhiều nước) luôn được tiêu thụ tốt. Do vậy, có thể nói trong chăn nuôi sử dụng ít nước, CTR từ chăn nuôi luôn có thể thu gom để bán nên không còn nhiều để thải ra môi trường. Chỉ có chăn nuôi lợn thịt hoặc chăn nuôi bò sữa quy mô công nghiệp sử dụng nhiều nước (theo các quy trình chăn

▲ Dự án Hỗ trợ Nông nghiệp các bon thấp do Bộ NN&PTNT thực hiện tại tỉnh Sơn La

nuôi thâm canh quy mô lớn) mới là nguyên nhân chính gây ÔNMT do chất thải lỏng từ các trang trại này không thể thu gom nên chỉ còn cách xả trực tiếp hoặc gián tiếp (thông qua các hầm khí sinh học (KSH)) xuống nguồn nước.

Mặt khác, công tác quản lý môi trường chưa đáp ứng được với nhu cầu của thực tế sản xuất. Các quy chuẩn kỹ thuật quốc gia về nước thải chăn nuôi theo QCVN 40:2011/BTNMT trước kia và QCVN 62-MT:2016/BTNMT hiện nay đều quá cao so với khả năng thực tế ứng dụng công nghệ xử lý môi trường hiện tại, dẫn đến hầu hết các trang trại đều không thể đáp ứng yêu cầu đặt ra do chưa có

công nghệ xử lý môi trường chăn nuôi hiệu quả để theo kịp các quy định về xả thải môi trường. Do khó có thể đáp ứng quy định xả thải nên ở nhiều nơi, việc áp dụng biện pháp xử lý môi trường của các trang trại chỉ mang tính đối phó. Vẫn còn tâm lý ưu tiên phát triển kinh tế, giảm nhẹ yếu tố môi trường ở nhiều cấp chính quyền địa phương nên việc quản lý và xử lý môi trường chăn nuôi còn mang nặng tính hình thức.

Những năm vừa qua, biện pháp KSH được người dân và các cấp chính quyền ưu tiên sử dụng, tuy nhiên vẫn còn có nhiều khó khăn, bất cập. Đối với các công trình KSH quy mô nhỏ, hiện tượng quá

tải công suất xử lý (quy mô chăn nuôi thay đổi thường xuyên trong khi dung tích của hầm KSH là cố định) và khí ga thừa không sử dụng hết, xả trực tiếp ra môi trường là nguyên nhân phổ biến gây ÔNMT. Đối với chăn nuôi quy mô trang trại, công nghệ KSH chưa thực sự đem lại lợi ích về kinh tế (làm hầm KSH tốn diện tích đất, tốn chi phí đầu tư lớn nhưng không đem lại nguồn thu bổ sung cho chủ trang trại), có tác động tiêu cực về môi trường (khí ga sinh ra hầu như không sử dụng, xả trực tiếp ra môi trường, hầm KSH không được quan tâm vận hành, hỏng không được sửa chữa do chủ trang trại không có động lực để bỏ chi phí ra duy trì vận hành hệ thống nhằm đảm bảo hiệu quả xử lý môi trường) và hậu quả xấu về xã hội (việc áp dụng biện pháp xử lý môi trường chỉ mang tính hình thức, đối phó lẫn nhau giữa các chủ trang trại và các cấp quản lý).

Qua khảo sát của Dự án Hỗ trợ Nông nghiệp các bon thấp (LCASP) do Bộ NN&PTNT thực hiện, hầu hết các hộ dân lựa chọn xây lắp các công trình KSH quy mô nhỏ dưới 15 m³ vì lý do đây là dung tích phù hợp với nhu cầu sử dụng khí ga đun nấu của hộ gia đình, do vậy, đem lại hiệu quả đầu tư cao nhất. Phần lớn khí ga sinh ra từ các công trình KSH quy mô lớn hơn 50 m³ đã và đang không được sử dụng hết và xả bỏ ra ngoài môi trường. Nguyên nhân chính của việc xả bỏ khí ga là do các công nghệ sử dụng khí ga để phát điện, thắp sáng, chạy máy... còn nhiều hạn chế như hay hỏng vặt, giá thành cao, không phù hợp với điều kiện của Việt Nam... dẫn đến không đem lại hiệu quả kinh tế thực sự cho người sử dụng.

Có thể nói, hiện trạng quản lý môi trường chăn nuôi hiện nay đang còn nhiều bất cập về quản lý, bế tắc về công nghệ xử lý chất thải chăn nuôi quy mô trang trại, thiếu sự quan tâm thỏa đáng của các cấp chính quyền về quản lý và sự đầu tư nghiên cứu tìm kiếm các giải pháp công nghệ phù hợp, bền vững, giúp vừa xử lý môi trường chăn nuôi lại vừa mang lại thu nhập bổ sung, tạo động lực cho người dân áp dụng các biện pháp BVMT.

ĐỀ XUẤT MỘT SỐ GIẢI PHÁP ĐỂ GIẢM THIỂU ÔNMT CHĂN NUÔI

Xuất phát từ những phân tích ở trên, một số giải pháp để giải quyết vấn đề ÔNMT của ngành chăn nuôi được đề xuất như:

Nghiên cứu xây dựng các quy trình chăn nuôi tiết kiệm nước nhằm tăng cường khả năng

thu gom CTR của các trang trại chăn nuôi để phục vụ sản xuất phân bón hữu cơ.

Đồng thời, nghiên cứu công nghệ xử lý chất thải cho các quy mô chăn nuôi khác nhau theo hướng: Công nghệ KSH cải tiến cho chăn nuôi quy mô nhỏ và một số công nghệ bổ trợ khác nhằm khắc phục các hạn chế về quá tải hầm KSH; Các thiết bị giúp sử dụng hết khí ga sinh ra từ các hầm KSH; Công nghệ tách CTR từ phân lỏng do chăn nuôi quy mô công nghiệp sử dụng nhiều nước tạo ra nhằm xử lý hiệu quả hơn nước thải từ các trang trại chăn nuôi.

Có chính sách khuyến khích nghiên cứu, sản xuất và tiêu thụ phân bón hữu cơ sinh học có nguồn gốc từ chất thải chăn nuôi nhằm thay thế phân hóa học nhập khẩu. Hiện tại, mỗi năm Việt Nam tiêu thụ khoảng 11 triệu tấn phân bón, trong đó hơn 90% là phân bón hóa học (số liệu thống kê năm 2016 cho thấy, Việt Nam nhập khẩu khoảng 4,2 triệu tấn phân bón hóa học với trị giá 1,25 tỷ USD), phân bón hữu cơ chỉ chiếm xấp xỉ 1 triệu tấn.

Tính bình quân mỗi ha canh tác ở Việt Nam nhận hơn 1 tấn phân bón hóa học mỗi năm, đây là mức cao so với các nước trong khu vực. Khi sử dụng phân bón hóa học, khoảng từ 30-50% lượng phân bón được cây trồng sử dụng để tạo sinh khối, phần còn lại sẽ bị bốc hơi và rửa trôi xuống nguồn nước gây ÔNMT. Trong khi đó, với khoảng 84,5 triệu tấn CTR do ngành chăn nuôi thải ra hàng năm, nếu các trang trại chăn nuôi được chuyển giao công nghệ tiên tiến để sản xuất phân bón hữu cơ từ chất thải chăn nuôi, nhằm giảm ÔNMT chăn nuôi một cách bền vững.

Kiến nghị nghiên cứu điều chỉnh quy định về xả thải chăn nuôi phù hợp hơn với điều kiện thực tế của các trang trại chăn nuôi tại Việt Nam.

Đề nghị bổ sung công nghệ sử dụng chất thải chăn nuôi làm phân bón hữu cơ nguyên liệu thành một trong những công nghệ xử lý môi trường chăn nuôi chủ lực cho các trang trại bên cạnh công nghệ KSH đang được ưu tiên sử dụng hiện nay ■

▲ Cán bộ Trung tâm Khuyến nông tỉnh Tuyên Quang kiểm tra nền đệm lót sinh học tại chuồng nuôi lợn của hộ gia đình xã Bằng Cốc, huyện Hàm Yên